

Så använder du historiska kartor Släktforskning med kartans hjälp

Historiska kartor

- Visar hur det såg ut en gång
- Jämförelser visar hur gårdar flyttats, hur markanvändningen ändrats
- Speglar förändringar i tiden

Historiska kartor

Problem vid jämförelser

- Olika projektioner
- Olika orientering
- Olika symboler
- Olika skalor
- Olika tider

Viktigt att anpassa kartorna till en gemensam kartprojektion - RT90

DIS kartutbud

Kartor utan stöd för Disgen Kartor med stöd för Disgen

- Sveriges Häradsekonomiska kartor, en DVD
- Sveriges Historiska stadskartor, en DVD

- Sverigekartan, översiktskarta
 1:1 milj, på <u>www.dis.se</u>
- Häradsekonomiska kartor för Disgen, länsvis, 1 / 2 DVD(er)
- Generalstabskartor för Disgen, två DVDer

Sveriges Häradsekonomiska kartor

DIS

Vackra häradsekonomiska kartor från tiden 1859 - 1934.

Kartverket är inte rikstäckande, endast det gulmarkerade i översikten. Dessutom ...

- Bohuslän i V. Götaland (O) täcks ej
- Endast ett fåtal kartblad i södra Dalarna (W)
- Stora delar av Norrbotten (BD) täcks ej

En DVD med kartfiler i DjVu-format

Sveriges Häradsekonomiska kartor

DIS

- Varje kartblad är stort
- Är inte anpassade för Disgen
- Del av kartblad kan manuellt placeras och visas i Disgen

Sveriges Historiska stadskartor

DIS

Över 203 kartor över 92 städer

Tre lantmätare har bidragit

- Fredrik Adolf Wiblingen, 1790-tal
- Nils Gustav Werming, 1810-tal
- Erik Gustaf Ljunggren, 1850-tal
- Är inte anpassade för Disgen
- Retuscherad kartbild kan manuellt placeras och visas i Disgen

Sveriges Historiska stadskartor

Kartor i Disgen

Kartbilder i Disgen kallas *underlagskartor* och ...

- är bilder i bmp- eller jpg-format
- presenteras i ett av fyra bildlager
- visas inom ett angivet zoomintervall
- kan slås på och av
- kan importeras och exporteras
- kan placeras manuellt

Grundkartan i Disgen

Import av underlagskartor i Disgen

Kartor importeras ur *kartpaket* som innehåller

- Kartbilderna, ofta uppdelade i flera delbilder
- Metadata i en dgk-fil med information om

DIS

- kartornas namn och benämning
- kartornas plats
- lagertilldelning
- zoomintervall

Välj bland underlagskartorna

Tv: importerade kartor

Th: visade kartor

🔽 Val av underlagskartor 📃 🔳 💌				
Registrerade kartor (utom visade):	_	Visade kartor:		
HEK S202 Hammarö 1883-95 2.1 HEK S202 Hammarö 1883-95 2.2 HEK S202 Hammarö 1883-95 2.3 HEK S202 Hammarö 1883-95 3.1 HEK S202 Hammarö 1883-95 3.2 HEK S202 Hammarö 1883-95 3.3 Karlstad Hitta Karlstad WE Sverigekartan Blekinge Sverigekartan Blekinge Sverigekartan Göyleborg Sverigekartan Göyleborg Sverigekartan Göyleborg Sverigekartan Jämtland N Sverigekartan Jämtland N	\rangle	GSK S 12 GSK S 13 HEK S189 Karlstad 1883-95 2.1 Karlstad LJ Karlstad WI	✓ ОК X Avbryt ? Нjälp	

Sverigekartan för Disgen (gratis på dis.se)

Uppdelad i överlappande länskartor. Ger en fylligare bild av landet, med städer, vägar mm. Väldigt grov - inga detaljer

DIS visar vägen.

Generalstabskartor

DIS visar Föreningen för datorhjälp i släktforskningen

> Generalstabskartoi ^{för Disgen} Söder om Mälaren

Föreningen för datorhjälp i släktforskningen

för Disgen Norr om Mälaren

- En antal till RT90 anpassade blad av Generalstabskartan täckande de flesta läns storstadsområden.
- Två DVDer: Norr och söder om Mälaren.

	_								100/10
18	-	19:			VIP	-++	W NO	LANK THE	12 c
63		1 1 4		24)	Jall Sa	tunnale	-62 Björna	-100 0000	1 2
5		DS Koldson	59 Hotegen	BO Strong	and the second	~ J	sy i so	1 En Man	+
5		100		11	() b	1 F	his	NO NO	
2		11/2	Sec. 1		lou P 2	Na +	NO NO	NOV.	
	R	A POT		A A A	NOC INC	Salistan	69 Drankilder		
		65 David	es profi	67 Uster	and the	Ver	SV NOT		1
	S	SO SO	8X 11	1 Jar	sa q	12	1 12		
1		1-		NO W at	NO. NY	1 NO	NU BUT NO.	1 1	
		1	224	NA TA	man.	74-4ndal	75-Måraäsand	1	
		Lasteen	72 ASLIN	A 12 BU		mi so	-		
		6 1		10.		A			
		1: -	may	25	NG N	K NON	NU		
		Tanala	77 Hada	78.81	ansio mani	79. Sanda vall	2 80 Srama		
		1 miles			18 45	x d sa	sv		-
		11	T T	A	- hat	- Parts	-		1
		. (· · · · ·	and	JU H	KGI NOT	1.25 1.00		1
		SI Mere	A2 Lilbärdal	83	Los +84	Hudikivalle			1
	Г	i /	1 Com		1	Since			1
L		100 Felefillet	107 Midalalana	- 100 Storeine	100 Alta	110 Säderhamn	1 1		
	21	· · · · ·		1	Rock	in a			
	+	1	1101	to the		Juni.			
	-	IT & Cashing	any Richardson	ma Mara	100 Elevela				-+
		1.1.1	Trade	1	1	Jo J			1
	-	19	1 8	and	fa	2 2			
	00	and Dather	an denter	Canada I an	O7 Falses	an carlo	7 00 1 Aunto	110 Grout allowed	
	~~	an Annal A	a make	in anna	35 1	100	15 4 0	NO OF CHARMEN IN	in
	H	1	111	m	The second	0 05	1.		385
		1.1			- 1	02	1 0	BODD.	420
	.50	87 Prykslinks	88 Ekshärad	ED Sringesberg (Grangeros)	93 Hedemaila	91. Destage	92 Osthanmar	RE Crissletums	may
	-	11		1 ma	113	2	12 1-2		
_		14	1 4/1	from to	- P 31	1 6 6	1 4 1	or Be	
78 Längebä	*1	Darietasberg	80 Bådeksra	81 Ellpated	02 Sklepskettnberg	E3 Sela	84 Uppsala	13 Nerriäle	85 Sven
	1	183.1	(1)	· Field (15	I T-	RU	10	
		4 Bay		8 8 9	7 7/2	- Sailton	and her	and the second	
69 Töcksmä	à,	70 Anvilla	71 Karistat	2 72 Hara	23 Acriga	WA Vasiona	75 Shickton	76 Vashaim 2	17 Sums
1.	21	19 14	HICE ON	NY .	march	2	13 June 1	2.00	
	5	Pro 4	()	12	55		i de co	The second	
61 Strimst	ph (62 Amile Sty	03 Rosanberg		15 Vingiker	66 Katringheim	62 Bressien	68 Balarb	
4 1 1					and the second	Conditional Contract	A 196 17		

Generalstabskartor för Disgen

- Generalstabskartan finns i många revisioner.
- Dessa kartor skiljer sig från de som finns på Lantmäteriets web med Historiska kartor.
- De flesta torpen finns angivna på denna typ av karta.

Häradsekonomiska kartor för Disgen

- Kartbladen har georefererats till RT90 och anpassats till Disgen för att bilda sammanhängande kartytor över länsgränserna
- Kartbladen kompletteras med beskrivningar av alla socknarnas gårdar häradsvis.
- Kartbladen är förberedda att användas i andra GIS-system

Häradsekonomiska kartor för Disgen

Bladnamnet vid markören anger namnet på kartpaket att ladda in i Disgen

Häradsbeskrivningar till kartorna

Disgen-kartorna ligger kant-i-kant

Studera kartorna i Disgen Lager-på-lager

- Generalstabskartan underst i lager 4
- Häradsekonomiska kartan ovanpå i lager 3
- Tänd och släck häradsekonomiska kartan genom att trycka på siffertangenten 3 (= lagernummer)

Studera kartorna i Disgen Sida-vid-sida

Öppna två fönster – Välj olika kartlager för resp. fönster – Slå på rutnät - Slå på synkronisering –> Gemensam markör i båda fönstren - Fönstren rör sig synkront (zoom, panorering)

Använd dina gamla papperskartor

- Gör dina gamla papperskartor digitala – skanna och spara dem i datorn
- Klipp till dem i ett bildprogram

Leta upp andra historiska kartor

- Högerklicka med musen på Sanna
- Välj Sök Historiska kartor

Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Rikets Allmänna Kartverks arkiv Lantmäteristyrelsens arkiv L.Växmäs Sondblicker L.Växmäs Sondblicker Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Sondblicker Sondblicker Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Sondblicker Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Sondblicker Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Sondblicker Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Sök i följande kartarkiv Stäng Intra Sök i följande kartarkiv Sondblicker Sondblicker	Dyes	Sök Historiska kartor på Internet
ricelinia Skolacken	T Sanna 608 St.Vaxnäs Sandbäcker icelunit Sixbacken	Sök i följande kartarkiv Sök ✓ Rikets Allmänna Kartverks arkiv ✓ Stäng ✓ Lantmäteristyrelsens arkiv ✓ Ijälp ✓ Lantmäterismyndigheternas arkiv ✓ Lijälp Välj storlek på sökytans sida (600 - 2000 m) 1000 🐑 OBS: Ändra sökytans storlek först när resultatet från föregående sökning föreslagit detta! Sökcentrum i SWEREF 99 TM: N6585310 E413295

Tillgängliga historiska kartor i Lantmäteriets digitala arkiv

LANTMÄTERIET

Välj och öppna Storskifte

Noch UTASCRet GARSSTADS LAN

Frangindstorps Utmark

Charta ofer Memmanet

Tingelag and Souken Torfattad Ar 1803 of C. Reducer

Mohr

Ma

Sökresultat

<u>Ny sökning</u> | <u>Avancerad sökning</u> Du sökte på: Södra Sanna i Karlstad, Värmlan

Karta/Akt	Kartserie/Åtgärd/B		
Rikets allmänna kartverks arkiv 4 träffar (1)			
Eriksberg J112-71-17	Häradsekonomiska kartan		
Karlstad J112-71-18	Häradsekonomiska kartan		
Karlstad J133-10D7d64	Ekonomiska kartan		
Karlstad J243-71-1	Generalstabskartan		
Lantmäteristyrelsens arkiv 3 träffar (i)			
Karlstads socken Sanna nr 1	Gränsbestämning		
Karlstads socken Sanna nr 1	Storskifte		
Karlstads socken Sanna nr 1	Laga skifte		
Lantmäterimyndigheternas arkiv 1-10 av 116 träffar			
1780K-101/1961	Sammanföring, Inlösen		
1780K-22/1970	Arealutredning, Övrigt		
1780K-295/1960	Sammanföring		
1780K-41/1956	Gränsbestämning, Avstyckning		

Lägg in egna kartor i Disgen

Arbetsgång i Bildprogram (t.ex. PhotoFiltre)

- Klipp ut kartbild (digital ev. skannad karta, skärmklipp från Internet, ...)
- Retuschera delar som skall vara osynliga
- Spara som bmp-fil

Lägg in egna kartor i Disgen

Arbetsgång i Disgen

- Välj bra referenskarta (t.ex. Generalstabskartan)
- Öppna dialogen Placera bild som underlagskarta...
- Hämta kartbilden
- Nåla fast bilden i en känd punkt på kartan (t.ex. kyrka)
- Rotera och skala bilden runt nålens läge tills den ligger på rätt plats
- Spara bilden som underlagskarta

Skriv ut kartfönstret

Utskrifterna kan varieras:

- En eller två bilder av samma kartfönster
- Med eller utan rutnät
- Med eller utan teckenförklaringar
- Valfria lager per bild
- Med eller utan personinformation
- Egen eller automatisk text i sidhuvud

Exportera underlagskartor

Flytta kartorna som skall exporteras till höger sida – Klicka på *Exportera...* ->

Ett kartpaket (= datamapp) med kopior av bildfilerna för kartorna och en dgk-fil med bildernas metadata skapas

🔜 💷 🔜				
Val av underlagskartor Registrerade kartor (utom visade): HEK S202 Hammarö 1883-95 2.1 HEK S202 Hammarö 1883-95 2.2 HEK S202 Hammarö 1883-95 2.3 HEK S202 Hammarö 1883-95 3.1 HEK S202 Hammarö 1883-95 3.2 HEK S202 Hammarö 1883-95 3.3 Karlstad Hitta Karlstad WE Sverigekartan Blekinge Sverigekartan Gövleborg Sverigekartan Jämtland N Sverigekartan Jämtland S	> >> <	Visade kartor: GSK S 12 GSK S 13 HEK S189 Karlstad 1883-95 2.1 Karlstad LJ Karlstad WI	CK CK X Avbryt ? Hjälp	
Andra Ta bort Importera		Andra Ta bort Exportera		

Cirkeln sluten

Underlagskartorna kan nu t.ex. ge

- ett bra stöd vid analys av t.ex. hembyns uppdelning i enskilda gårdar vid laga skifte
- en god bakgrund till din släkts bosättningar och förflyttningar
- möjlighet att med kartans hjälp identifiera och lokalisera husgrunder och försvunna bosättningar